

Begravningspastoral

för Ljungby pastorat

bestående av Ljungby, Ljungby Maria, Angelstad, Annerstad, Torpa, Lidhult, Odensjö och Vrå församlingar

Antagen av kyrkoherden 2013-12-30

Begravningspastoral för Ljungby pastorat

Pastoral för begravingar enligt Svenska kyrkans ordning i Ljungby pastorat.

Bakgrund

Begravningslagen reglerar begravningsverksamheten. Från 1 maj 2012 är det ny bestämmelse gällande tiden mellan dödsfall och gravsättning/kremering. Det innebär att begravningsceremoni och därpå följande gravsättning eller kremeration skall äga rum inom en månad efter dödsfallet.

Kyrkoordningen reglerar den pastorala delen i begravningsssammanhang.

Svenska kyrkan är huvudman för begravningsväsendet i Sverige och ansvarar för både kyrkliga och civila/borgerliga begravingar. Det ligger på pastoratets ansvar att se till så att god service upprätthålls och lokaler för förrättningar kan erbjudas samt att gravplats på kyrkogård/begravningsplats finns tillgänglig.

Tillhöriga och icke tillhöriga

Det är kyrkans uppgift att genom det pastorala handlandet gestalta tron på uppståndelsen från de döda genom Jesus Kristus – i mötet med sorgehuset, i begravningsgudstjänsten och i uppföljningen efteråt. Det pastorala handlandet i samband med dödsfall och begraving är en viktig del av kyrkans själavård. Präst och församling ska visa omsorg om människor i dödens närhet och så långt det är rimligt respektera deras behov och förväntningar.

Alla som är medlemmar i Svenska kyrkan har rätt till en begravningsgudstjänst. Församlingen vill visa omsorg om de medlemmar som inte har några anhöriga/närstående och vi önskar att ingen medlem ska behöva bli så kallad ”direktare”, d v s kremeras och/eller begravas utan en begravningsgudstjänst.

När civil/borgerlig begravningsceremoni önskas erbjuder Ljungby pastorat Gravkapellet på Skogskyrkogården i Ljungby, Petrussalen i Ljungby församlingshem, bystugan i Torpa samt församlingshemmet i Lidhult för detta. Akten ska inte och får inte förrättas av en präst i Svenska kyrkan. Inte heller diakon eller musiker anställd av Svenska kyrkan i Ljungby pastorat får medverka.

Ibland kommer förfrågan om begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning för icke tillhörig. En grundregel ska vara att respektera det val som den döde gjorde i livet när denne utträdde ur Svenska kyrkan och därför avstå från att hålla begravningsgudstjänst. Eventuellt undantag från detta kan beslutas av kyrkoherden. Även i fall där den avlidne inte själv utträtt, d v s ej blivit tillhörig av någon anledning t ex inflyttning från utlandet, beslutar kyrkoherden. Omkostnader för begravningsgudstjänsten som normalt bekostas av kyrkoavgiften bekostas då av dödsboet.

Medlem i andra trossamfund

Frågor om muslimska och andra trossamfunds gravplatser hänvisas till kyrkogårdsförvaltningen i Ljungby.

Avgift tas aldrig ut av personer som är medlemmar i kyrkor som ingår i Borgå-överenskommelsen (www.svenskakyrkan.se) och Lutherska världsförbundet. Gällande de kyrkor/trossamfund som Ljungby pastorat har ekumeniskt samarbete med, d v s Svenska Missionskyrkan, Pingstkyrkan, Betelkyrkan, Allianskyrkan och Katolska kyrkan, upplåtes pastoratets kyrkor/kapell till begravningsgudstjänst/ceremoni. Tjänstgörande präst/pastor från dessa trossamfund ska före begravningsgudstjänsten kontakta kyrkoherden för samråd.

Underrättelse om dödsfall

När ett dödsfall inträffat meddelas pastorsexpeditionen oftast av en begravningsbyrå, alternativt anhöriga/närstående. Uppgifter om dödsfallet antecknas på en för ändamålet framtagen Checklista vid dödsfallsanmälan (se bilaga 1). Kontroll görs av den avlidnes kyrkotillhörighet. Pastorsexpeditionen är öppen för besök och har telefontid helgfri måndag-fredag kl 9.00-12.00.

Själaringning och tacksägelse

I Ljungby församling sker själaringning i Ljungby kyrka på torsdagar kl 10.00 och i Ljungby Maria församling, i Mariakyrkan på tisdagar kl 10.00. Ringning kan ske för båda församlingarnas tillhöriga om så önskas.

I pastoratets landsbygdsförsamlingar sker själaringning i den församlingskyrka som den avlidne tillhörde oftast dagen efter att anmälan har gjorts; måndag-fredag kl 10.00. (Dock ej när kyrkan redan är bokad för t ex begravning, skolavslutning eller dylikt.)

- Själaringning för kyrkotillhöriga, som vid dödsfallet inte är skrivna i församlingen, kan ske om önskemål om detta framförs. Detta beslutas av kyrkoherden.
- Själaringning görs inte för icke kyrkotillhöriga, undantaget de som tillhört samfund som Ljungby pastorat har ekumeniskt samarbete med, eller ingår i Borgå-överenskommelsen.
- Tacksägelse görs i regel första söndagen/helgdagen efter att dödsfallet anmälts till pastorsexpeditionen.
- Tacksägelse kan göras även för kyrkotillhörig som inte är skriven i församlingen om önskemål finns.
- Tacksägelse sker i gudstjänsten med klockringning. Utformningen kan se olika ut i de olika församlingarna och beroende på vilken typ av gudstjänst det är.
- I Ljungby och Ljungby Maria församlingar sker tacksägelse för tillhöriga i båda församlingarna. På landsbygden sker tacksägelsen i den församling den avlidne tillhört, alternativt i grannförsamling om närmaste söndags gudstjänst är sammanlyst.
- Tacksägelse görs inte för icke kyrkotillhörig.

Bokning av begravningsgudstjänst eller begravningsceremoni

Den vanliga rutinen vid ett dödsfall idag är att de anhöriga/närstående kontaktar en begravningsbyrå som hjälper till med det praktiska. Begravningsbyrån kontaktar sedan pastorsexpeditionen i Ljungby som hjälper till att planera in tid och plats för begravningen. Begravningsbyrån måste ta hänsyn till såväl de anhörigas/närståendes önskemål, pastoratets pastoral, begravningslagens krav på en månad från dödsfall till gravsättning/kremation samt de

fasta begravningstider som erbjuds tisdag-fredag kl 11.00 och torsdag-fredag kl 14.00 gällande Ljungby och Ljungby Maria församlingar. (Vintertid kan inte jordbegravning erbjudas kl 14.00.) För församlingarna i Angelstad, Annerstad, Torpa, Lidhult, Odensjö och Vrå gäller som regel torsdag-fredag kl 11.00. Begravningsgudstjänst kan ske tidigast 5 arbetsdagar (för tjänstgörande personal) efter bokningstillfället.

Personalen på pastorsexpeditionen tar ur begravningsblankett från kyrkobokföringen och lämnar denna till tjänstgörande präst (för underskrift och återlämnande efter begravningsgudstjänsten).

Bokning av begravningsgudstjänsten/ceremonin samt eventuell minnesstund görs i pastoratets bokningssystem. Bekräftelse skickas till aktuell begravningsbyrå, tjänstgörande präst, musiker, vaktmästare samt kyrkogårdsförvaltning.

Önskan om präst eller musiker utan tjänst i pastoratet

Vid önskemål om präst eller musiker som ej har tjänst inom Ljungby pastorat kontaktas kyrkoherden som gör bedömning om önskemålet kan uppfyllas. Enligt Svenska kyrkans riktlinjer är det under inga förutsättningar tillåtet för präst att av dödsboet ta emot någon form av ersättning för utförd förrättning. Pastoratet tar också för givet att då präst som inte är anställd av pastoratet, utför en förrättning, gör det inom sin ordinarie tjänst eller som en vänskapstjänst. Betalning från pastoratet utgår endast om detta är förhandlat i förväg. Att präst som utför tjänst inom pastoratet tar reda på och följer våra pastorala ordningar tas för givet.

Präst och musikers kontakt med sorgehuset

Så snart präst och musiker får kännedom om dödsfallet tas den första kontakten med sorgehuset. Det ligger ett stort värde i att prästen kopplas in så tidigt som möjligt innan allt för mycket har planerats. Prästen ansvarar för begravningsgudstjänstens utformning och fastställer, efter samråd med sorgehuset, vilka psalmer som ska sjungas. Prästen lämnar snarast möjligt bekräftelse till begravningsbyrån när psalmer och musik är bestämd.

Bisättning/visning

Ett viktigt led i sorgearbetet kan vara att se den döde antingen i direkt anslutning till dödsfallet eller vid bisättning/visning någon dag före begravningen eller i samband med att kroppen anländer till kyrkan där begravningsgudstjänsten ska äga rum. Om så önskas är prästen med. Detta är något som prästen själv och begravningsbyrån upplyser de anhöriga/närstående om.

Val av gravplats

Kontakt ska tas med Ljungby kyrkogårdsförvaltning för utseende av ny gravplats alternativt kontroll om befintlig gravplats kan nyttjas.

Begravningsgudstjänsten

Begravningsgudstjänsten fyller för de anhöriga/närstående åtminstone tre funktioner:

- att förstå att den döde är död
- att förmedla evangeliet om uppståndelsen
- att säga farväl till den döde

Vi förutsätter att begravningsgudstjänsten äger rum före kremeringen. Enligt Svenska kyrkans ordning är begravningsgudstjänsten en offentlig gudstjänst. Gudstjänsten firas dock i en situation

som för de anhöriga/närstående är starkt känslomässigt laddad. Därför vill vi betona vikten av öppenhet och förståelse för de anhörigas/närståendes synpunkter och önskemål så länge de går att förena med gudstjänstens syfte att förmedla evangeliet om uppståndelsen.

Diakon eller annan medarbetare, som haft en särskild kontakt med den avlidne kan medverka i begravningsgudstjänsten. Diakon och annan medarbetare kan också medverka om det finns särskilda behov.

Tjänstgörande präst har huvudansvaret för begravningsgudstjänstens utformning och genomförande. Präster i Svenska kyrkan använder de gudstjänstlokaler inom Ljungby pastorat som är invigda för gudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning.

Musik och psalmer

Prästen har tillsammans med kyrkomusikern ansvar för den musikaliska utformningen. Gränsen för vad som kan vara lämplig musik kan dock ibland vara svår att dra. Tjänstgörande präst har att ta hänsyn till de anhörigas/närståendes önskemål om psalmer och annan musik vid kontakt inför begravning och fattar det definitiva beslutet.

Övrig sång och musik ska vara lämplig att framföra i ett invigt kyrkorum. Om tveksamhet råder om lämplighet eller om ovanlig musik eller sång önskas, kontaktas kyrkomusikern så tidigt som möjligt för att denne ska kunna föreslå alternativ. Sånger med mer allmänt innehåll kan lämpligen sjungas i samband med minnesstunden. Beträffande instrumentalmusik tillämpar vi en generös praxis. Musiken måste inte vara skriven för andliga ändamål, men ska inte heller ge stötande eller kränkande associationer.

Musiken bör så långt det är möjligt framföras direkt och autentiskt, eftersom gudstjänsten bygger på delaktighet och gemenskap med Gud och varandra, och är något som sker här och nu. Inspelad musik är till sin karaktär mer konsumerande och passiv.

Begravningsgudstjänstens avslutning

Begravningsgudstjänst med jordbegravning avslutas alltid vid graven. Processionsbärning är en del av gudstjänsten och bekostas av kyrkoavgiften. Anhöriga/närstående och vänner till den döde är varmt välkomna att vara delaktiga i bärningen (som en sista tjänst för den döde). Församlingen/Ljungby pastorat bekostar bärarlag när det inte finns anhöriga/närstående som kan/vill bära.

Vid graven placeras kistan på tvärsåarna/kistsänkaren varvid de anhöriga/närstående tar avsked. Därefter sänks alltid kistan ner till botten av graven varpå prästen lyser frid över den döde. Alternativt sänks kistan ner till botten av graven direkt innan avsked och fridslysning sker. Det är i normalfallet viktigt att hjälpa de anhöriga att våga vara med hela vägen. Kyrkans själavårdserfarenhet visar att om den sörjande får vara med hela vägen kommer man fram till en avslutning från vilken det är lättare att gå vidare i livet.

Minnesstund

Om prästens närvaro vid minnesstund efterfrågas i förväg ingår den som en naturlig del i prästens åtagande. Sker inbjudan i samband med begravningen kan prästens medverkan ej påräknas.

Medverkan vid urnsättning

Vid kremationsbegravning informerar prästen och begravningsbyrån de anhöriga om att prästen gärna medverkar vid den kommande urnsättningen om de anhöriga/närstående så önskar.

Kyrkogårdsförvaltningen

Gällande frågor kring gravsättning, gravar, skötsel m. m. hänvisas till kyrkogårdsförvaltningen. I ”Reglemente för begravningsverksamheten i Ljungby pastorat” och ”Kvalitetssäkring av begravningsverksamheten” finns uppgifter om vilka regler och föreskrifter som gäller på våra begravningsplatser.

Uppföljningen

Uppföljningen av en begravning är viktig. Det ligger på prästen som ansvarar för begravningsgudstjänsten att ansvara för uppföljningen av begravningen. Vidare ska präst och församling söka finna vägar till en god pastoral för sörjande genom exempelvis samtal, besök, sorgegrupper och minnesgudstjänster.

Det ligger på pastoratets diakoners ansvar att organisera och erbjuda sorgegrupper i pastoratet. Kyrkogårdspersonalen, som i sitt dagliga arbete möter sörjande människor, ska ha en grundläggande utbildning i hur man möter människor i sorg.

Samverkan

Ljungby pastorat eftersträvar en god och professionell relation med den begravningsbyrå som dödsboet anlitar. Relationen bygger på ömsesidig respekt för våra olika uppdrag och ansvarsområden.

Möte en gång per år, gärna under hösten, ska ske mellan Ljungby pastorat och de lokala begravningsbyråerna.

Begravningspastoralens utveckling

Det är viktigt att alla som är involverade i begravningsverksamheten samarbetar, följer upp och utvecklar begravningspastoralen. De som har ett begravningsansvar bör regelbundet träffas till samråd.

Bilagor: Checklista vid dödsfallsanmälan
 Reglemente för begravningsverksamheten i Ljungby pastorat
 Kvalitetssäkring av begravningsverksamheten